

LUND UNIVERSITY

Dendrokronologisk analys av Östra Sallerups kyrka, Skåne

Hansson, Anton; Linderson, Hans

2022

Document Version:
Förlagets slutgiltiga version

[Link to publication](#)

Citation for published version (APA):
Hansson, A., & Linderson, H. (2022). *Dendrokronologisk analys av Östra Sallerups kyrka, Skåne*. (Dendrorapporter i Lund; Vol. 2022:48). Lund University.

Total number of authors:
2

General rights

Unless other specific re-use rights are stated the following general rights apply:
Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal

Read more about Creative commons licenses: <https://creativecommons.org/licenses/>

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

LUND UNIVERSITY

PO Box 117
221 00 Lund
+46 46-222 00 00

LUND UNIVERSITY

DEPARTMENT OF QUATERNARY GEOLOGY
KVARTÄRGEOLOGISKA AVDELNINGEN
HANS LINDERSON

08 Juni 2022

Nationella Laboratoriet för Vedanatomi och Dendrokronologi, rapport nr 2022:48
Anton Hansson & Hans Linderson
DENDROKRONOLOGISK ANALYS AV ÖSTRA SALLERUPS KYRKA,
SKÅNE

Uppdragsgivare: Knadriks Kulturbygg AB, Grängsgatan 19, 291 59 Kristianstad. Org. Nr 55
6827-4061 (kontaktperson Karl-Magnus Melin)

Område: Hörby **Prov nr:** 08545-08571 **Antal borrh+sågprov:** 25+2

Dendrokronologiskt objekt: Kor (08545-08548, 08550-08556), Absid (08549, 08559-08561),
Långhus (08557-08558), Torn (08562-08571)

Resultat:

Dendo nr:	Provrnr;	Trädslag	Antal år (1 radie om ej annat anges)	Splint (Sp) Bark (B) Vankant (W)	Datering av yttersta årsring i provet	Beräknat Fällningsår E(Efter) V(vinterhalvåret)	Egenålder ±20; Kommentarer
08545	Kor 1; Hanband åter	Ek	141; 2	Ej Sp, Ej W	1112	E 1122	250
08546	Kor 2; NV stötta K4S	Ek	125	Ej Sp, Ej W	1111	E 1121	230
08547	Kor 3; NV stötta K2S	Ek	133	Ej Sp, Ej W	1130	E 1140	230
08548	Kor 4; Stötta 5S åter	Ek	150	Ej Sp, Ej W	1087	E 1097	290
08550	Kor 6; Hanband K6 åter	Ek	109; 3	Sp 0+~8, Ej W	1144	1154-1168	190; ~8 splintringar lösa i provet
08551	Kor 7; Sparre K5N åter	Ek	128	Ej Sp, Ej W	1141	E 1151	220
08552	Kor 8; Bindbjälke 3	Ek	70	Ej Sp, Ej W	1038	E 1048	230
08553	Kor 9; NV Hanband K2	Ek	109	Nära Sp, Ej W	1145	1155-1169	190; Sp i smulor
08554	Kor 10; Bindbjälke 6	Ek	95	Sp 18, Ej W	1647	1647-1649	130
08555	Kor 11; Bindbjälke 5	Ek	89	Sp 24, Ej W	1647	1647-1649	120
08556	Kor 12; Bindbjälke 2	Ek	104	Sp 18, W	1647	V 1647/48	140
08557	Skepp 1; NV bredvid stegen	Ek	144	Nära Sp, Ej W	1143	1153-1167	230
08558	Skepp 2; NV stötta N3O	Ek	125	Nära Sp, Ej W	1143	1153-1167	180
08549	Kor 5; NV hanband 1 åter	Ek	103	Sp 0+~4, Ej W	1144	1154-1168	180
08559	Apsis 1; NV stötta	Ek	70	Sp 8, Ej W	1154	1156-1170	150
08560	Apsis 2; Stötta 5	Ek	72	Sp 13, Ej W	1159	1159-1170	140
08561	Apsis 3; Stötta 3 åter	Ek	103	Ej Sp, Ej W	1137	E 1147	200
08562	Torn 1; Hängverksbjälke N	Ek	74	Sp 3, Ej W	1147	1154-1168	150
08563	Torn 2; Sparre 5V	Ek	86	Sp 6, Ej W	1659	1663-1677	130
08564	Torn 3; Sparre 4V	Ek	69	Sp 12, Ej W	1790	1790-1802	110
08565	Torn 4; Remstycke N inre	Ek	41; 2	Sp 11, Ej W	1656	1656-1669	90
08566	Torn 5; Sparre 3N	Ek	94	Sp 18, W	1662	V 1662/63	130
08567	Torn 6; Remstycke NO	Ek	68	Ej Sp, Ej W	1623	E 1633	140
08568	Torn 7; Tass 4 S	Ek	124	Sp 8, Ej W	1797	1799-1813	180
08569	Torn 8; Stötta 1V ev åter	Ek	90	Sp 23, W	1662	V 1662/63	150
08570	Torn 9; Murankare N-S	Ek	94	Sp 13, Ej W	1631	1631-1642	130
08571	Torn 10; Snedstötta klockbock V/S	Ek	144	Sp 17, Ej W	1765	1765-1772	200

Kommentarer till ovanstående resultattabell

Kor, långhus och absid (08545-08561)

Korets, långhusets och absidens virke har avverkats, om ett gemensamt fällningsår förutsätts, någon gång mellan åren **1159-1167**. Undantaget är tre bindbjälkar (08554-08556) som är avverkade någon gång åren **1647-1649 respektive vinterhalvåret 1647/48**.

Det medeltida virket korrelerar väl inbördes vilket tyder på att virket har ett gemensamt ursprung. Starka korrelationer mot virke från Fulltofta, Norra Åsum och Norra Mellby kyrkor tyder på att virkets ursprung bör vara relativt lokalt, med vikt mot nord-nordöst om Östra Sallerups kyrka. Ringbredden och provernas utseende tyder på att träden är av urskogskaraktär som har stått i en relativt orörd skog.

Torn (08562-08571)

Virket till ett prov i tornet, 08562, har avverkats samtidigt (någon gång 1159-1167), och har samma ursprung, som det medeltida virket i kor, långhus och absid.

Virket till prov 08565-08567 samt 08569 kan ha avverkats **vinterhalvåret 1662/63** om ett gemensamt fällningsår förutsätts. Till denna grupp kan även prov 08563 räknas, som har avverkats någon gång **1663-1677**. Prov 08567 skulle även kunna vara samtida med 08570, men har i fält bedömts samtida med 1660-talsvirket.

Virket till prov 08564 och 08568 har, om ett gemensamt fällningsår förutsätts, avverkats någon gång **1799-1802**. Dessutom har virket till prov 08570 avverkats någon gång **1631-1642** och virket till prov 08571 avverkats någon gång **1765-1772**.

Virket daterat till 1600-talet i både torn och kor korrelerar väl inbördes vilket tyder på att detta virke är hämtat från samma skogsområde, om än under flera avverkningstillfällen. Höga korrelationer fås mot referenser från Odarslövs kvarn, en fastighet i Fulltofta samt spån från Norra Mellby kyrka vilket pekar på en proveniens i centrala Skåne, möjligen lokalt. 1700-talsvirket korrelerar bäst mot referenser från Maglöborg och Hovdala slott vilket kan peka på en proveniens i området mellan Hässleholm och Höör.

1600- samt 1700-talsvirket skiljer sig från det medeltida virket då det tidig-moderna virket generellt sett är yngre vid avverkning och mängden bevarad splint är större.

Sammanfattningsvis visar analysen att tornet har minst fyra generationer virke, vilket tyder på upprepade ombyggnationer och/eller reparationer.

Hans Linderson, Laboratorieföreståndare, Lunds Universitet

Sölvegatan 12, S-223 62 Lund Tel. +46-46-2227891, Fax +46-46-2224830 e-mail: Hans.Linderson@geol.lu.se

---

Beskrivning av tabellen ovan

”Dendroidentitetsnummer”, är en unik identitet för varje prov hanterade på laboratoriet.

”Antal år”, årsringar som är analyserade i vissa fall har det inte varit möjligt att mäta årsringsbredden, då har årsringarna räknats, vilket har markerats med ”+n”.

I samma kolumn förekommer någon gång noteringen ”ew” eller ”lw” dessa termer härrör från engelskans early wood (vårved) och late wood (sommarved) och beskriver graden av den yngsta/sista årsringens utveckling. Detta indikerar att virket är avverkat på sommaren.

”splint, vankant, bark” indikerar hur många årsringar som saknas i provet. Förutsatt att provet går att datera och man har vankant eller bark i provet så får man en årsexakt datering (extrema undantag finns). ”nära vankant” uppges när det finns indikationer om detta, till exempel i fältanteckningar eller om en sågskiva följer en naturlig kurvatur i rundvirket. Om vankant (den rundade avslutningen av virket där barken har försvunnit) saknas och splinten syns kan man beräkna fällningsåret med hjälp av splintstatistiken för olika trädslag och förhållanden. Vanligtvis används 17 ± 7 år på ek och en mer varierad bild på tall med en maximal variation på ± 20 år. Saknas splinten (”ej sp”) anges en så kallad ”efterdatering” (*terminus post quem*). Virket får då en äldsta möjliga datering. Teoretiskt kan virket vara hur ungt som helst men mer troligt handlar det om upptill några tiotal år senare avverkning än angivna efterdatering. Detta diskuteras vanligtvis i rapporten. Anges $sp=0$ menas splinten observeras utanför ytterst/yngsta årsring men årsringen är inte inmätt eftersom den inte är komplett.

”Datering av yttersta årsring i provet”, är alltid årsexakt vid en datering. Om provet inte kan korsdateras med en daterad dendrokronologisk serie anges ”ej datering”. Detta uppträder oftast vid ett litet årsringsantal (unga/snabbvuxna/kraftigt nedbrutna träd), udda trädslag (i Sverige är ek och tall bäst), för få prover från den undersökta konstruktionen, störd tillväxt etc.

”Beräknat fällningsår” här görs en beräkning utifrån dateringen av den yttersta årsringen i provet och hur många årsringar som beräknas saknas i provet. Felmarginalen som anges täcker mer än 95 procent av proverna. Finns barken eller vankanten kvar på provet ges dateringen påföljande vinterhalvår om inga andra noteringar har gjorts. Vinterhalvåret avser trädets viloperiod så att ingen årsringsbildning sker i stamvirket, viloperioden påbörjas normalt i augusti och pågår till maj söder om Norrlandsgränsen (ungefär Dalälven). Stamvirkets viloperiod blir succesivt längre mot fjällens trädgräns.

Faktura framställs senare av Lunds Universitet.

Mätresultaten kommer att bevaras på laboratoriet och utnyttjas i universitetets forskning.

Proverna kommer att ingå i RAÄ´s arkiv och förvaltas av laboratoriet

Med hälsning och önskan om fortsatt samarbete

Hans Linderson, Laboratorieföreståndare

Lunds Universitet

Laboratoriet för Vedanatomi och Dendrokronologi, Sölvegatan 12, 223 62 Lund

E-post: Hans.Linderson@geol.lu.se

Tel: 046-2227891